

Stavba bábelské vžže

Převod materiálu
Gabriela Horáková
Pořadí v lekci
7

Téma

Velikášská stavba města a vžže skončí neporozuměním a nezdarem. Touha být nejvyšší vede k troskám — stavebním i těm mezilidským.

Cíle

- Děti se seznámí s „modelovým“ biblickým příběhem, který je námětem mnoha výtvarných děl a přešel jako úsloví do obecné řeči (Babylón jako místo smysle jazyk?).
 - Děti mohou porozumět tomu, že lidskou touhu po jednotě nemůže natrvalo uspokojit megalomanský projekt.
 - Děti mohou vidět, že Hospodin může zachránit člověka i tak, že nedovolí lidem, aby se domluvili na věci, která jim není k dobrému.
-

7.1 Pro učitele

Biblické texty: Gn 11,1–9 (město a vžž); Sk 2 (seslání Ducha svatého)

7.1.1 Výkladové poznámky

- *Jednotná v řeči a jinech*: Nejde o to, že všichni mluvili jedním jazykem. Gn 10, verše 5, 20 a 31 popisují s jazykovou růzností. Celá země měla daleko spíše jednotné smýšlení, nastavení. Jednotná země vypadá téměř jako vojenská jednotka, která je uniformní, funguje týmově, má společný cíl a jednotné povely, kterým všichni rozumí a řídí se jimi.
- *Táhli na východ*: Na východní stranu zahrady Eden postavil Hospodin stráž — lid táhne k ráji, k místu, kde člověk pobýval s Bohem v těsné blízkosti.
- *Země Šinear* je poprvé zmíněna v Gn 10,10 v souvislosti s bohatýrem Nimrodem, Da 1,2 ztotožňuje Šinear se zemí Babylónskou.
- *Město a vžž*: První město vystavěl podle Písma Kain (Gn 4,17). Písmo zná města útočiště (Nu 35,6), města, která se stávala kořistí, i která byla ničena jako klatá (Joz 6). I když Izraelci v městech bydleli, ideálem zůstala poušť jako místo, kde lze zakusit Hospodinovu blízkost, péči a zaslechnout jeho hlas (Oz 2,16). Město Babylón se objevuje ve Zj 16, kde jej postihne zničení za prolití krve proroků a svatých. Ve Zjevení se dále mluví o svatém městě, o novém Jeruzalémě, které bude přibýtkem Božím uprostřed lidí (Zj 21,2).
- Výraz „Babylónská vžž“ se v Písmu nevyskytuje, vždy se mluví o „městě a vžži“. Komentáře ztotožňují vžž s nejznámějším babylónským zikkuratem Etemenanki („Chrám základu nebe země“), který byl postaven v 6. století př. Kr. Vrchol vžže byl určen pro náboženské obřady. Vyjádření, že vrchol vžže bude v nebi, nemluví ani tak o výšce, jako o aroganci, s níž stavitelé plánují dosáhnout prostoru, který je vyhrazen Bohu.
- *Učiníme si jméno*: Jméno v Písmu není jen označením osoby, ale vyjádřením jejích vlastností nebo zvláštních okolností, za kterých se narodila (například zména jmen u Abrama–Abrahama, Jáкова–Izraele). Ve jménu je ukrytá moc a síla, mít jméno znamená pak touto silou disponovat.

- *I sestoupil Hospodin*: Ironické vyjádření biblického autora. Zatímco lid se jednotně pachtí na stavbu vzhůru až do nebe, Hospodin musí sestoupit, aby vůbec viděl, co se děje. A to, co vidí, mu vůbec nedělá radost — lid sjednocuje arogance a pýcha a troufalost spolu s technickými možnostmi dává lidu odhodlání překročit hranice prostoru, který patří jen Bohu.
- *Zmatek jim tam je, aby si navzájem nerozuměli*: doslova, aby „neslyšel muž je druhá svého“. Jednotný projekt se rozpadl vzájemným neporozuměním, neschopností naslouchat jeden druhému, tím, že jeden byl hluchý k argumentům druhého.
- Sk 2, Ef 2,13–16: Duch svatý dává porozumění přes jazykové odlišnosti a Kristus je ten, kdo přivádí k sobě rozptýlené.
- *Bábel* znamená v akkadštině „Brána bohů“ (*Bab-ilu*). Písmo vž ironicky přejmenovává na „Zmatek“ (hebrejsky *b-l-l*).
- Babylónské zajetí bylo ostrým zásekem v dějinách Izraele. Při prvním, asyrském zajetí (kolem r. 740–32 př. Kr.), byla do Asýrie odvezena část obyvatel Severního Izraele. Později, když Asyrskou přehlé přemohli Babyloňané (606), dobyli také Jeruzalém, zničili chrám (587/6) a deportovali v několika vlnách obyvatele Judska. Babylón zůstává v Písmu napořád symbolem útlu, útlap, místem, které si zaslouží trest a zpuštění. Trest si Babylón zaslouhuje především programovým modlářstvím, krutostí, s níž nakládá s Izraelem a s Kristovým lidem (srv. Jer 50–51 a Zj 16–18).
- Text se tradičně ote o Svatodušních svátcích, tvoří protipól příběhu o seslání Ducha svatého o Letnicích v Jeruzalémě (Sk 2), kde lidé různých jazyků rozumí zvěstování o velkých skutcích Božích.

7.1.2 Úskalí

Úskalí může říkat ve zjednodušení příběhu na pohádku o tom, jak zlobivé děti stavěly hrad na písčovišti, zaaly se hádat o to, jak bude vypadat, a spravedlivý rodič je nakonec všechny z písčoviště vyhnal.

7.1.3 Odkazy

Odkazy na pracovní listy a starší přípravku najdete pod číslem příslušné kapitoly (7.1.3) na adrese <http://goo.gl/iDSxXn>.

7.2 Pro děti

7.2.1 Předškolní děti

Stavíte rádi? Umíte postavit hrad z písku nebo vž z kostek? A když stavíte dva nebo tři, je to lepší nebo se staví hž, než když si stavíte jen sami? Umíte se s ostatními dětmi domluvit, jak bude hrad nebo vž vypadat?

Dneska si budeme vyprávět o jednom velkém budování.

Všichni lidé se domluvili, že společně půjdou a spolu postaví obrovské město, kde budou všichni bydlet.

Našli velikou pláť a řekli si: „Tady se usadíme. A tady postavíme veliké město. A uprostřed města vybudujeme vysokánskou věž. Tak vysokou, že její vrchol bude v nebi. Tím se proslavíme. Všichni si o nás budou vyprávět. Všichni budou žasnout, jací jsme skvělí stavitelé. Všichni budou chodit a obdivovat naše dílo.“

A stále mluvili o městě a o věži a všichni byli zajedno, že to je skvělý nápad. A dali se do díla. Nestavěli z kamene, protože každý kámen je trochu jiný a hž se z nich staví pěkné rovné zdi. Stavitelé zformovali cihly, jedna byla jako druhá. Pak je usušili na slunci a nakonec je vypálili v peci, aby byly pořádně tvrdé. Pevnou se používala hlína i na spojování cihel, ale tihle stavitelé vymysleli, že budou používat asfalt, černou lepkavou hmotu, která spojila cihly jako lepidlo. To se jim stavělo!

Práce jim šla od ruky. Postavili m?sto, domy a kolem po?ádné hradby. A pak se pustili do v?že. „Tahle v?ž,“ ?íkali si, „bude uprost?ed našeho m?sta. U ní se budeme shromaž?ovat, to bude místo, kde se budeme setkávat. A vrchol té v?že bude v nebi. Její velikost nám bude p?ipomínat, jací jsme borci, že jsme ji dokázali vybudovat.“

A Hospodin se šel podívat, co se to d?je. Kolem ?eho je takový rozruch. Co to lidé vlastn? budují. Uvid?l m?sto a pak si všiml v?že. A vid?l, jak jsou lidé pyšní na to, jací jsou výborní stavitelé a jak se chválí navzájem, že všechno umí a že si se vším poradí. A slyšel, jak si ?íkají mezi sebou: „Všchno zvládneme sami. Pána Boha nepot?ebujeme. Z v?že uvidíme každý kousek zem?. A my budeme o té zemi rozhodovat.“

Ale tohle si Hospodin nep?ál. „To nedopadne dob?e. Jakmile ?lov?k poslouchá jenom sám sebe, neumí se domluvit s druhými. A nezajímá ho, co ?íká Hospodin. A když ?lov?k neposlouchá, co ?íká Hospodin, tak potom ani neví, co je správné a co je špatné, jak má žít, aby mu bylo dob?e.“

A Hospodin si dál ?íkal: „Když tu v?ž postaví, tak budou namyšlení až hr?za, budou se všude vytahovat, a hlavn? budou si myslet, že m?žou všechno na sv?t?. Budou si myslet, že jsou Pán B?h.“

A Hospodin p?emýšlel, jak p?im?je lid, aby v?ž nedostav?l. A dopustil, aby se lidé o v?ž za?ali dohadovat. A lidé se za?ali hádat a k?i?eli na sebe.

„Ty to kazíš, v?bec neumíš dávat cihly na sebe!“

„Já nic nekazím. Ale ty to máš celý nak?ivo!“

„Co kecáš, mám to rovn?, ale takhle do toho drcnu a celý ti to spadne... Vidiš? Už to letí...!“

„Nech toho, nebo ti dám do nosu!“

A všichni se za?ali mydlit a nakonec našťvan? odešli. „Já už nestavím. Nikdo tomu nerozumíte a stavíte to špatn?. Tohle m? nebaví,“ našťval se jeden.

„Já vím, jak to má vypadat, ale nikdo m? neposlouchá. Všichni si myslíte, že jste nejchyt?ejší!“, k?i?el za ním další.

Lidé si nerozum?li, hádali se, nastal mezi nimi zmatek a v?ž i m?sto z?staly nakonec nedostav?né. Tomu m?stu dali jméno Babel, to znamená Zmatek, protože tam mezi lidmi byl zmatek a nedorozum?ní. A tenhle zmatek mezi lidmi z?stává, dokud si myslí, že Pána Boha nepot?ebují.

Pom?cky: *Obrázky r?zných v?ží ; Jenga (d?ev?ná stavebnice) — skupina podle pravidel staví v?ž; špejle a modelína — d?ti mohou ve skupin? nebo ve dvojicích/trojicích vytvo?it návrh a pak podle n?j postavit v?ž; d?ev?né kostky — d?ti mohou stav?t podle instrukcí jednou rukou nebo se zavázanýma o?ima; p?ípadn? ve dvojicích nebo trojicích staví v?ž podle nákresu, p?i?emž vidící instruuje, druhý (se zavázanýma o?ima nebo jen jednou rukou) staví, atd.*

7.2.2 Mladší školní d?ti

Jaký jazyk se u?íte ve škole? Jak to jde porozum?t cizinc?m? Zažili jste n?kdy, že jste si s n?kým rozum?li, i když jste neznali moc slov?ek a pletli jste gramatiku? Jak se to stalo, že navzdory odlišným jazyk?m jste se domluvili? A naopak, pro? si n?kdy nerozumíme s druhými lidmi, i když používáme stejná slova?

O zmatku a nedorozum?ní mluví biblický p?íb?h o stavb? m?sta a v?že.

Celá zem? byla jednotná. V ?e?i i v ?inech. Lidé společn? putovali, táhli stejným sm?rem, táhli za jeden provaz. Došli až na plá? v zemi Šineár. A tam se rozhodli, že se zabydlí. A za?ali budovat m?sto.

„Nuže,“ řekli si, „nebudeme stavět z kamene. Využijeme moderní technologie. Vyrobíme cihly a poťádno je vypálíme. Budou pěkno jedna jako druhá, dobře na sobě budou sedět. A slepíme je asfaltem, hlína moc nedrží.“

Poradili se a nakreslili plány.

„Nuže, nezstaneme u msta. Postavíme také věž. A to ne ledajakou. To bude věž až do nebe. Budeme první, kdo spojí nebe se zemí. Všichni si o nás budou vyprávět. S obdivem budou vyslovovat naše jméno, jméno nás budovatelů. Všichni se na tom budeme podílet, práce nás bude tmelit dohromady.“

A dali se do díla. Formovali cihly, sušili je a vypalovali. Jednotným krokem, raz-dva, levá-pravá, raz-dva, ráno, v poledne, večer, o plnoci, se stídaly směny a pracovaly. Vstát, pracovat, jíst, spát, stídali se všichni jako jeden muž. A nadšení rostlo, jak rostlo msto i věž, a lidé byli v úžasu sami nad sebou. A nemluvili o ničem jiném, notovali si, jak jim jde dílo pěkno od ruky a společně plánovali další velké projekty. Te se věží dotknou nebes a pětí ta nebesa obsadí.

A na tyhle plány se šel Hospodin podívat. A to, co viděl, mu věbec nedlalo radost.

„Vypadají jako roboti. Stejně pracují a stejně mluví. A to je teprve začátek. Jak tohle může skončit? Te postaví věž do nebe. Pak rozbijí atom a vyletí na mšíc. To by samo o sobě nevadilo, pokrok je dobrá věc. Ale ťlověk tolik dobrých objevů použil ve zlém proti druhému. A čím víc umí, tím víc si myslí, že může všechno. Chce rozhodovat, co je dobré a zlé, chce rozhodovat o životě a smrti a te chce být na nebesích na mém místě?“

A Hospodin se rozhodl zakroťit.

A lidé pracovali. Formovali cihly, sušili je a vypalovali. Jednotným krokem, raz-dva, levá-pravá, raz-dva, ráno, v poledne, večer, o plnoci, se stídaly směny a pracovaly. Vstát, pracovat, jíst, spát, stídali se všichni jako jeden muž. „Nuže sestoupíme a zmateme jim ťe“, řekl Hospodin. „Lepší, když věž nedokoní. Jinak si budou myslet, že jsou Pánbůh a to koní vždycky zle...“

Najedou se stalo, že nadšení začalo opadávat...

Ozývali se pochybovači: „Má to věbec cenu, takhle se dít?“ začali se ptát.

„Co jestli má cenu? Jak to myslíš?“ nechápali nadšenci.

„A nepřeháníme to trochu s tou výškou? Musí to fakt být až do nebe...?“ říkali jedni.

„O ťem to mluvíš?“ kroutili hlavou druzí. „Vždyť je to snad jasné, ne? Víš, co, nehraj si na filozofa a zaber, jo...?“

Začali se pěkťikovat, dohady se proměnily v hádku, zmatek a nakonec pětíšla pěkno mela. „Tak na tohle kašlu...“ volal jeden a zahodil lopatu.

„Jdu domů...“ práskl vztekle s kolečkem další.

Staveníšť bylo pusté. Msto i věž zstala nedokoněné. Lidé rozhádání, rozprchlí se, každý jinam. Zstal jen pětíbh, který vypráví, že tam, kde ťlověk touží postavit se na místo Hospodina, tam si pětává rozumět s lidmi, dílo se mu nedaí a zstane nedokoněné.

Msto s věží nakonec dostaly jméno Babel, to je Zmatek. Aby nám pětípomínalo, že tam, kde lidé chtějí vyrťst až do nebes a kde si chtějí hrát na Pána Boha, tam vždycky nastane chaos, zmatek a nedorozumění.

Poměcky: Viz poměcky pro pětěškolní dťti.

7.2.3 Starší školní dítěti

Sledujete trochu v?du? ?íkají vám n?co geneticky upravené rostliny nebo projekt Mars One? V?da dnes umož?uje upravit vlastnosti živých organism? a plánuje trvale osídlit jiné planety. Co ?lov?k dokáže, to n? kdy rozum nebere. Dnes v úžasu stojíme p?ed pyramidami a zkoumáme, jak lidé ty obrovské šutry dostali na místo a jak celou stavbu postavili. A stejn? tak žasneme, když ?teme o protézách ovládaných myšlenkami. Pán B?h ?lov?ka vybavil schopností myslet a tvo?it.

Pr?švih ale nastává, když se ?lov?k nechá svými schopnostmi okouzlit a sám nad sebou za?ne žasnout. Když se stane arogantní a nabub?elý. Když si o sob? za?ne myslet, že práv? díky svým schopnostem se stává ? editorem vesmíru, vládcem nad životem a stvo?itelem jeho podoby. A zapomíná na Hospodina a na jeho pravidla, podle kterých máme spravovat stvo?ení kolem sebe i náš vlastní život.

Bible o tom vypráví p?íb?h.

Bible vypráví, že lidstvo se sjednotilo v jedné myšlence — vydat se na východ. Tam n?kde bývala zahrada Eden, tam n?kde ležel ráj. Tam lidé upínali své nad?je. Táhli na východ a dorazili do Šineáru, na plá?.

„Nuže, tady za?neme,“ ?ekli si.

„Nuže, do práce,“ ?ekli si lidé. „Žádné kameny, nejsme v prav?ku. Blb? na sob? drží. Nad?láme cihly, p?n? jednu jako druhou a vypálíme je, nebudou se drolit. A žádnou hlínu na stavbu, ale po?ádný asfalt, a? to drží.“

„Nuže, postavíme m?sto. Plá? je rozlehlá, odevšad bude naše dílo dob?e vid?t. Všichni budou koukat...“

Jeden se nesm?le ozval: „No, a kdo vlastn? bude koukat, když jsme všichni tu, kdo je divák, když všichni hrajeme?“

A lid ?ekl: „Hospodin bude koukat. Jaký je ?lov?k pán. Postavíme metropoli, pupek sv?ta. A uprost?ed v?ž. Ne žádnou strážní budku. To bude, Bože, v?ž. Stup?ovitá, vysokánská, až do nebe. Odtamtud uvidíme všechno až do kon?in zem?. Tam bude hlavní velín, odtamtud budeme ?ídit sv?t. Jednotn?. A každý v tom sv?t? bude poctiv? pracovat a každému se dostane podle jeho pot?eb. Dáme si jméno a budeme jedna spole?nost. Souhlas?“

„Souhlas,“ zaburácely davy a daly se do práce.

A Hospodin se šel kouknout. Prohlížel si m?sto a v?ž. Vid?l, jak se lidé lopotí, když do úmoru vyráb?jí cihly. Vid?l to nadšení. Vid?l ty nad?je. Po zkušenostech s Evou, Adamem, Kainem a dalšími, ale v?d?l, že tenhle projekt nebude mít úsp?ch. To je jen za?átek, pomyslel si. Kam tohle m?že vést. Jednotná spole?nost se zvrhne v totalitní. Lidé to jinak neumí. Technika dá ?lov?ku pocít, že m?že všechno. ?lov?k je opojený tím, co umí, ale nep?emýšlí nad následky.

„Nuže, zmateme jim ?e?, aby si navzájem nerozum?li.“

Bláto mlaskalo a ruce d?lník? byly popraskané d?inou. Ten, co se prve nesm?le ozval, za?al p?emýšlet. B?h ví, odkud ty otázky p?išly...

„Jsou to dobré základy, na kterých stavíme?“

„Jasn?, že stavbu udrží,“ ujistil ho stavbyvedoucí.

„Ale já myslím, jestli to je tak dob?e, jestli to má smysl.“

Zvedl se další. „Mn? se to nezdá. Já bych tu díru vykopal hlubší, a? je to tutovka.“

Zvedli se ti, co hloubili základy: „Tak si to kopej sám, ty tutovko. Víš, jaká to je d?ina?“

„A co okna, budou tam okna a n?jaké záclony?“ za?ala se zajímat skupinka žen.

„Ženský bláznivý, ještě to nestojí a vy už ?ešíte hadr na okn?...“

Nastala hádka, pak rva?ka. Vzduchem létaly krumpá?e, lopaty, cihly a kusy asfaltu. Zmatek, který se nedal uklidnit. Lidé zahazovali ná?adí a nasupen? odcházeli.

„S tebou ned?lám...!“

„Trhni si...!“

„Ty všechno jen zpochyb?uješ...!“

„Lenochu, nebudu makat za tebe...!“ bylo slyšet ze všech stran.

Staveniš? osi?elo. Všichni se rozprchli. Hospodin stál uprost?ed nedokon?eného díla. V tichu p?emýšlel. O tom, jak ?lov?ka vybavil rozumem a schopností tvo?it. A prohlížel si plán v?že a ocenil, že vymyšlené to bylo p?kn?. Ale to srdce, ?íkal si. Kdyby ?lov?k víc p?emýšlel srdcem, pak by v?d?l, že Hospodin není konkurent. Že ho ?lov?k nemusí vyšachovat ze života, aby se mu žilo dob?e. Naopak, že Hospodin je ten, kdo dává svobodu, kdo tvo?í spole?enství. Spole?enství, které je jednotné a p?ece pestré a plné rozdílných individualit. A že jen jazyk srdce a lásky p?ekonává lidskou rozptýlenost a jen B?h dává lidu jméno, které je nad každé jméno — totiž to svoje.

Pom?cky: Viz pom?cky pro p?edškolní d?ti.

7.2.4 P?esah

Svátky seslání Ducha svatého (Sk 2) p?ipomínají událost, kdy lidé, navzdory odlišným jazyk?m a kulturám, slyší zv?stování o Božím díle a to tak, že mu všichni rozumí. Nerozumí mu jen ten, kdo nechce (posm?vá?ci tvrdí, že u?edníci, kte?í promlouvají, jsou opilí).

7.3 Liturgie

7.3.1 Písn?

P?ij? již (Svítá 278); *?ekám na to stále* (Svítá 35); *Co máme je od Pána* (Svítá 32); *Jedno jsme v Duchu svatém* (Svítá 119)

7.3.2 Biblický text k zapamatování

Ale v Kristu Ježíši jste se nyní vy, kdysi vzdálení, stali blízkými pro Kristovu prolitou krev. (Ef 2,13)

7.3.3 Rituál

Ke spole?nému zp?vu nebo volání: *Hospodine, jak vznešené je tvoje jméno po vší zemi* (Svítá 76).

7.3.4 Okénko do bohoslužeb

Pro rozhovor s dětmi i dospělými ve shromáždění je možno podle vřku použít motivační rozhovory na začátku vyprávění. Dospělých se můžete ptát, jestli rádi pracují sami nebo s někým — co má jaké výhody a nevýhody?

Nabízí se také otázka pro hlubší zamyšlení: spolupráce ve sboru, zvláště při bohoslužbách — spolupracujeme ve jménu Božím, jsme schopni se radovat z rozmanitosti nebo si každý hraje na svém píseku, případně se ostatní musí podrobit? Jsme spíš babylonské nebo svatodušní společenství?

Pokud budou děti v NŠ využívat kostky ap. můžete je dít v bohoslužbách předat nebo je nechat během písni postavit společně co nejvyšší věž — následující rozhovor můžete vést jako popis toho, co se dělo — hádali se, spolupracovali?

7.3.5 Modlitba

Bože, děkujeme, že jsi nás stvořil tak, abychom uměli mluvit a tvořit. Děkujeme, když se nám daří společně se dohodnout a vytvořit něco, z čeho máš radost ty i my. Prosíme, odpusť nám, když se hádáme a nechceme z trucu spolupracovat s druhými. Prosíme, dávej nám do srdce ohled a porozumění, abychom se uměli domluvit v církvi, v našich rodinách, s kamarády. Pomáhej nám, abychom se hlavně učili mluvit s tebou a rozumět ti. Amen.

Odkaz na pracovní list

[05 Stavba bábelské věže](#)

[05 Stavba bábelské věže - st](#)

[BABYLONSKÁ VĚŽ logika](#)

[BABYLONSKÁ VĚŽ matematika](#)

[BABYLONSKÁ VĚŽ grafomotorika](#)

Cílová skupina

[Předškolní](#)

[Školní](#)

[Starší školní](#)

Katechetické cykly

[Dál práce najdeme sami I \(Od stvoření k Josefovi + Od Mojžíše k Rút\)](#)

Biblický odkaz (kat)

[Genesis 11,1–9](#)

[Skutky 2](#)